

FYLKESMANNEN I ROGALAND

Forvaltningsavdelinga

Vår ref.: 2010/2253

Arkivnr.: 410

Deres ref:

Vår dato: 27.05.2010

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Klimakur 2020 - Høringsuttale

Innledning

Hovedfokus og innsats i Norge innen klimatiltak må være å få til effektive og gode tiltak innen de tre store kildene: **petroleumsproduksjon, industri, transport**. Det må sterke nasjonale grep til for å få dette til.

Norge er i en heldig situasjon fordi vi allerede har så store deler av energien vår fra ren vannkraft. Videreutvikling av fornybar energi er likevel viktig på lang sikt. I Rogaland er det i nylig vedtatt *Regionalplan for klima og energi* en målsetting om å produsere 4 TWh ny fornybar energi innen 2020, samtidig som energiforbruket skal bli redusert med 20 %. Rogaland ligger med en økning på 25 % siden 1991 over landsgjennomsnittet når det gjelder økning i utslipp av klimagasser, så utfordringene er store.

Vi har følgende merknader til utredningen og det videre nasjonale klimaarbeidet:

Arealbruk og transport

Når det gjelder transportsektoren konkluderer Klimakur 2020 med at biodrivstoff og kjøretøyteknologi har stort potensial. Slike tiltak krever ikke store holdningsendringer blant befolkningen. Her er det bilbransjen, energileverandører og det offentlige som er viktige aktører. Dette positive tiltak, men bidrar ikke til reduksjon av transportomfang som bør være en hovedstrategi, også ut fra andre samfunnshensyn.

Ut fra klimahensyn og for å kunne ta vare på viktige landbruks- og kulturlandskap, biologiske mangfold, regional grønnstruktur, for å få til gode senterstrukturer og god trafikkflyt, er det helt avgjørende en med en samordnet areal- og transportpolitikk som reduserer transportomfanget. Sentrale elementer er her fortetting, en god lokaliseringpolitikk, en satsing på miljøvennlige transportformer (sykkel, gang- og kollektiv transport), en restriktiv parkeringpolitikk, bompenger/rushavgift osv. Slike tiltak er ikke populære tiltak i lokal og regional politikk og blir etter vårt syn gjennomført i utilstrekkelig grad.

Statlige føringer for en restriktiv parkeringpolitikk ser ut til å være nødvendige. I større byutviklingsprosjekt bør et kollektivt transportsystem være på plass før utbyggingen skjer, ikke når køene begynner å komme. Dette må innebære økte rammer og styrkede incentiver for kollektivtransporten.

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	e-post:	Landbruksavd.	Telefon:
Postboks 59	Lagårdsv. 78	51568700	postmottak@fmro.no	Lagårdsv. 80	51568700
4001 Stavanger	Stavanger	Telefaks:	Hjemmeside:	Postboks 59	Telefaks:
		51568811	www.fylkesmannen.no/rogaland	4001 Stavanger	51568811

En tredje del av alle klimagassutslipp i Norge kommer fra transportsektoren. Omlegging av langveis varetransport fra bil til skip og tog er et hovedgrep som det må samarbeides nasjonalt og internasjonalt om. Utslippskrav til skipsfarten og utbygging av jernbane/havnenettverk er stikkord her. Langsiktige nasjonale utviklingsplaner for jernbane og tilknyttede havner må til.

Landbruk og klima

Matvaresikkerhet

Klimaendringene truer viktige matvareproduksjonsområder i form av tørke, orkaner, flom osv. Havforsuring og andre klimaskapte endringer i havet kan direkte og indirekte påvirke fiskeri og havbruk. Norsk landbruk monner lite global matforsynings-sammenheng. Vi må sikre de produksjonsarealene Norge har, ikke minst fordi klimaskapte endringer vil kunne påvirke matimport og kreve høyere selvforsyningsgrad.

Jordbruk

Vi støtter at biokull er trukket fram som en interessant satsing. Dette og annen karbonbinding i jord og biomasse utenom skog må utredes videre.

Biogass-satsingen har og vil nok få det største fokuset i klimaarbeidet innenfor jordbrukssektoren. Det er mange positive effekter ved biogassproduksjonen ut over reduserte metanutslipp, for eksempel lukt, avrenning og biodiversitet. Bioresten vil ha god gjødslingseffekt og kan erstatte bruken av mineralgjødsel. Det bør vurderes om det skal innføres et eget merkevaresystem og/eller støtteordninger for de som produserer produkter hvor biogass er nyttet i en eller annen form under produksjonen, for eksempel i veksthus. Dette kan være med på å styrke økonomien innenfor biogass-satsingen.

I dag er rammevilkårene for biogassproduksjon for dårlige, og biogassen klarer ikke å konkurrere med billig strøm. Etablering av biogassanlegg har store investeringskostnader som landbruksnæringen ikke vil klare å gjennomføre dersom det ikke er forutsigbarhet både innenfor levering av biogass/varme og eventuelle støtteordninger for energiproduksjon. Dersom en skal nå målsettinga om 30 % husdyrgjødsel inn i et biogassanlegg innen 2020, må dette raskt på plass.

Miljøvennlig gjødselspredning er trukket fram som et satsingsområde. Rogaland har vært med på pilotordningen innenfor dette siden 2008. Dette er en ordning som er blitt positivt mottatt, og hele 50.000 dekar spres nå miljøvennlig i Rogaland. Det er ønskelig at ordningen blir utvidet slik at en kan få flere til å slutte opp om ordningen og slik at mer gjødsel blir spredd på denne måten.

Skogbruk

Et aktivt skogbruk med økt planting, skjøtsel og avvirkning av karboneffektive treslag, vil bidra i klimasammenheng, men utgjør også en trussel mot verdifulle natur- og kulturlandskapstyper. Klimaskogtiltak må vurderes opp mot tap i biologisk mangfold, landskaps- og jordvern hensyn. Planteregime må tilpasses naturgeografiske regioner, landskap og faren for uønsket spredning av ikke-stedegent plantemateriale. Dette er en særlig utfordrende problemstilling på Vestlandet der stedegen gran er sjelden og plantet gran sprer

seg. Spredning av sitkagran er en særlig utfordring i ytre strøk og en direkte trussel mot biologisk mangfold her.

Tidsperspektivet fram til 2020 er kort i et skogfaglig perspektiv. Det er bra at en likevel har klart å se det store og langsiktige potensialet skogen og verdikjedene i skog har i klimasammenheng. Skal en utløse dette potensialet må de gode skogtiltakene settes inn allerede i dag. Det kommer og klart fram at skogtiltaka er svært kostnadseffektive sammenlignet med alle andre tiltak.

Skogdelen i Klimakur 2020 er en videreføring av det som kom fram i Stortingsmelding nr. 39 *Klimameldingen – Landbruket en del av løsningen*. Foreslåtte og aktuelle tiltak er i stor grad i tråd med regionale planer; ”Kystskogmeldingen”, ”*Handlingsplan for skogbruket i Rogaland 2010 -2013*” og ”*Regionalplan for energi og klima*”.

Vi savner noen flere strakstiltak som kan gi god effekt innen 2020 utover gjødsling av skog.

Aktuelle strakstiltak i skog

- **Forbud mot hogst av ungskog i hogstklasse 3 og 4.** Gjennom den årlige kontrollen av hogst og planting i fylket ser vi at en stor del av de beste arealene med den beste skogen hogges før den er hogstmoden. For både CO₂-binding og verdiskaping er dette uheldig.
- **Krav om løyve til omdisponering frå skogbruk til jordbruk.** Omdisponering kan i dag skje uten noen dokumenterte behov for jordbruksareal. Det er heller ikke krav til standard på opparbeidingen til beite. I typiske jordbruksfylker kan det å hevde at arealet er omdisponert til jordbruk, være en enkel måte å omgå plikten til å forynge skogen etter hogst. Vi ser eksempler på at få, eller ingen beitedyr, gjør at arealet gror til med krattskog og ukrutt. Resultatet er at arealet verken gir beite, eller er interessant for skogproduksjon og CO₂- binding.

Begge disse tiltakene vil kunne gi god effekt i et 2020 perspektiv.

Redusert avskoging er i Klimakur 2020 bare koblet opp mot omdisponering til annen arealbruk – industri, bebyggelse m.m.. Det burde i tillegg vært med et eget tiltakspunkt for å sikre tilfredsstillende forynging av skog etter hogst. Her er regelverket på plass, der plikten til å forynge skog etter hogst er innskjerpet. Men en evner ikke å følge opp dette på en tilfredsstillende måte. Situasjonen i dag i vårt fylke er at vi driver avskoging på våre beste arealer med den beste skogen. Enkle analyser viser at minst 50 % av granarealet ikke blir forynget tilfredsstillende. Deler av dette er omdisponering til annet formål som er fullt lovlig, men også relativt store areal som blir liggende uten foryngingstiltak. Ut fra hogst- og plantestatistikken er det grunn til å anta at dette gjelder flere fylker langs kysten. Holder denne utviklingen fram vil dette føre til at CO₂-binding og hogspotensial i framtidsskogen vil gå kraftig ned.

Klimaskoger og strategisk bruk av karboneffektive treslag

Et av forslagene i St.m. nr. 39 er skogreising av 1 mill. dekar. Klimakur 2020 øker denne ambisjonen til 5 mill. dekar. Denne skogreisningen vil i stor grad skje i de tradisjonelle skogreisningsstrøkene omtalt i Kystskogmeldinga. Skal dette ha den beregnede effekten er det en forutsetning at det nyttes høytproduserende, ”karboneffektive” treslag. Valg av treslag er

og avgjørende for å få kvalitetsvirke som i neste omgang kan gi en substitusjonseffekt. Dette vil i praksis si tilplanting med granarter. Granartene er imidlertid så arealeffektive at den totale effekten på det biologiske mangfoldet trolig blir mindre enn om tilsvarende binding skulle skjedd med andre treslag. Eksempelvis vil i Rogaland gjengroing med bjørk kreve ca 10 ganger så stort areal som tilplanting med sitkagran for å oppnå samme binding

Tilplanting med gran i stor skala i kyst- og fjordstrøk vil over tid få negative effekter på nåværende flora og fauna og på landskap. Fylkesmannen i Rogaland mener derfor at storskalaplanting må nøye veies opp mot negative, økologiske konsekvenser før slike tiltak iverksettes. Dette innebærer en langsiktig konsekvensvurdering i ulike vegetasjons- og klimasoner der også konsekvenser knyttet til annen verdiskaping i tilplantingsområdene inkluderes.

Kystskogmeldinga foreslår at finansiering av skogreisingen skal skje gjennom CO₂-kvotesalg. En slik ordning i Norge vil være et konkret virkemiddel for gjennomføring av klimatiltak, og bør derfor utredes.

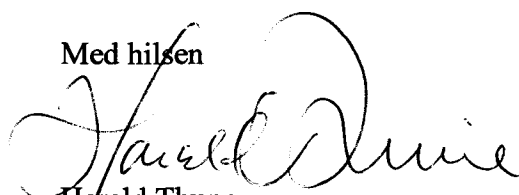
Energiproduksjon

Når det gjelder alternativ energiproduksjon mener vi bioenergipotensiålet er underfokuset. I Klimakur 2020 blir bioenergi omtalt under jordbrukskapittelet med fokus på biogass. Når det gjelder skogbruket har Klimakur 2020 i all hovedsak fokus på skogens muligheter til å binde CO₂. I energikapittelet burde skogen som ressurs for bioenergi blitt mer omtalt. Andre biokilder for eksempel fra havbruk, avfall, matindustri må også vurderes. Bioenergi som alternativ energikilde, bør utredes bedre, rammebetingelser og virkemidler for å få gjennomført de klare nasjonale målsetningene bør det ses nærmere på.

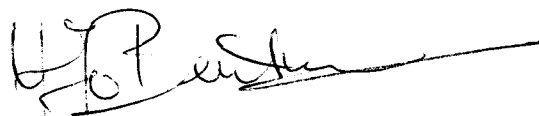
Kommunal sektor

Klimakur 2020 konstaterer at kommunene kan påvirke utslipp fra mange sektorer. Kommunene er bl.a. politisk aktør som har virkemidler innenfor områdene landbruk, areal- og transportplanlegging, bygninger og avfall. Aktuelle tiltak vil i mange tilfeller være kostnadskrevende og upopulære å sette i gang. Styrking av både juridiske og økonomiske virkemidler for kommunene innen klimaarbeidet vil være nødvendig.

Med hilsen

Harald Thune
kst . fylkesmann

Yvonne van Bentum
seniorrådgiver

Saksbehandler: Yvonne van Bentum
Saksbehandlers telefon: 51 56 88 08
E-post: yvonne.van.bentum@fmro.no